

A SUBA DA TAXA DO LIXO POR SOGAMA, UNHA OPORTUNIDADE PARA MELLORAR A ACTUAL XESTIÓN?

Cerna Redacción

A pretendida suba da taxa do lixo por parte de SOGAMA, nun 34% e de golpe, maniféstase como unha inxustiza máis que agravará as economías dos concellos e da cidadanía, en especial das persoas máis desfavorecidas que pagarán a mesma taxa incluso cando ve fortemente reducida a súa capacidade de consumo. Por outra banda, pode verse como unha oportunidade para aumentar as cifras de reciclaxe, que no ámbito de SOGAMA non chegan ao 10% cando a actual lexislación fixa obxectivos do 50% do lixo xerado. Mellorar a recollida separada para a reciclaxe e introducir a compostaxe doméstica e comunitaria, ou novas plantas de compostaxe son algunhas das propostas que actualmente poñen algúns alcaldes sobre a mesa.

Visita a composteiros para residuos de comedores nun campus universitario.

O TRABALLO DOS CONCELLOS

Preto dun cento de alcaldes manteñen desde hai meses unha postura contraria ao incremento da taxa do lixo por parte de SOGAMA. Consideran que esa suba do 34% da tarifa pola recollida e tratamento dos residuos sólidos urbanos é unha imposición unilateral, sen diálogo, inxusta, resultado dun problema que crea o goberno central como consecuencia da reforma eléctrica. Cuestionan a legalidade do incremento tarifario que, ademais, pretende seguir cobrando por un tratamento de residuos que non existe, xa que non se reciclan e unha gran parte vai directamente a vertedoiro.

Os alcaldes críticos co taxazo do 34% están decepcionados coa xuntanza mantida cos responsábeis da Xunta, a cal se manifesta "de mans atadas" e rexeita asumir parte do incremento. Co argumento de que "a recollida do lixo non é competencia da Xunta", o problema trasládase á cidadanía, din os rexedores críticos. A Xunta tampouco acepta a súa responsabilidade na creación do monopolio que hoxe é SOGAMA, a única alternativa que ofrece aos concellos. Doutra banda, a proposta dos alcaldes é a do reparto solidario da suba e participación nunha

mesa de negociación para pactar o modelo do lixo de Galiza nos próximos anos.

Nesta reportaxe recolleemos as declaracións de cinco destes alcaldes, entre eles o rexedor popular de Lalín, sobre a busca de solucións ao dobre problema, o económico e o ambiental, do actual modelo SOGAMA.

MONFORTE. SEVERINO RODRIGUEZ (BNG)

A proposta dos concellos

Se o problema se xerou como consecuencia da modificación normativa do sector eléctrico por parte do goberno central, o mínimo é repartir a responsabilidade entre todas as partes implicadas (Xunta, SOGAMA e concellos). Estamos dispostos a compartir estas responsabilidades desde unha actitude xenerosa e dialogante, pero, ao non aceptar o reparto, déixannos nun camiño sen saída. O problema acaba de empezar: a reforma do sector eléctrico vai encarecer máis aínda a xestión de residuos.

Medidas no concello: cambio de modelo?

Estamos traballando en colaboración con ADEGA e con técnicos con experiencia contrastada para mellorar a recollida separada, reciclar mellor e máis limpo e camiñar cara á compostaxe. Imos iniciar unha experiencia de compostaxe comunitaria para ver cales son os resultados. Aínda que a compostaxe debe ser o camiño é moi difícil. Para facer unha planta pequena, regular ou grande de compostaxe hai que contar coa Xunta de Galiza. Ten que haber unha postura consensuada. Eu aínda non me dou por vencido. Nos acordos todos perdemos e todos gañamos, ten que ser algo a medias.

Sen acordo que pasará?

Non o sei. Nós non imos romper as regras de xogo como fixo a Xunta. Recorreremos a Xustiza, tan pronto como cheguen as facturas imos impugnalas, respectando a lei, e se podemos non pagaremos nada. Temos un contrato con SOGAMA no que o prezo só se pode incrementar engadindo o IPC; coa suba do 34% incumpre o contrato.

RIBADAVIA. MARCOS BLANCO (PSOE)

Cambio de modelo

Todos os alcaldes temos clarísimo que hai que cambiar de modelo, pero o problema é que conseguilo depende da Xunta, e a esta cústalle dialo-

gar. O cambio de modelo non é unha solución de hoxe para mañá, pero debemos poñer as bases para dar unha resposta á problemática de SOGAMA e dos vertedoiros. A outra ironía de SOGAMA é que sube a taxa por reciclar e máis do 50% dos residuos que alí chegan van a vertedoiro. En todo momento defenderemos o municipalismo, a economía municipal e un modelo diferenciador.

Pago da taxa

No caso de Ribadavia é a Deputación de Ourense quen realiza a recollida de lixo e, por tanto, a que paga a SOGAMA. Nese sentido estamos colidos das mans porque temos que pagar segundo a factura que nos mande a Deputación. Non podemos declararnos insubmisos no pago como van facer outros alcaldes, que depositarán no xulgado a cantidade correspondente ao incremento, mentres a Xustiza non se pronuncie sobre a legalidade do taxazo.

Repercusión da subida

Vai crear un burato económico importante. En Ribadavia tomamos a decisión de non repercutir esa suba nos veciños e ímola asumir con fondos do concello, que xa está maltrato polos recortes nos servizos sociais, que acadan o 70%.

O BARCO. ALFREDO GARCÍA (PSOE)

Entende as razóns da Xunta?

Non, porque houbo comunidades autónomas que se enfrontaron ao goberno de Madrid. Creo que o noso goberno tiña que enfrontarse a esta reforma eléctrica e defender os dereitos dos galegos e galegas. Tamén nos preguntamos se SOGAMA non pode mellorar a xestión. Fóronse ao fácil, dixeron “fáltannos 14 millóns de euros, que o paguen os concellos”. E o 1 de xaneiro do ano que vén dirán “agora precisamos o 50%”... Non, isto non pode ser así.

Está en crise o modelo de xestión do lixo?

No seu día SOGAMA permitiu clausurar vertedoiros, foi un avance importante; pero hoxe está colapsada e durante estes 15 anos non fixo nada para evitalo e non se planificaron outras alternativas, novas tecnoloxías ambientalmente máis eficaces e máis baratas. Mandar o lixo desde o Barco a SOGAMA supón 200 km de percorrido, un impacto moi elevado. Se só tivese que percorrer 20 ou 50 km, xa habería un aforro grande.

Que opina da compostaxe?

Eu creo que hoxe as liñas van por outro lado. Non digo que non se poida ir a pequenas plantas de compostaxe, pero hai outras opcións. Levamos meses de campaña para que os veciños separen máis e compensar ese 34% de subida. Unhas 200 vivendas van facer compostaxe doméstica e xa hai case 300 composteiros repartidos entre a cidadanía. Este si é un compost de calidade porque só vai a parte orgánica, pero nunha planta é máis difícil garantir que non vaian outro tipo de restos.

SAN SADURNIÑO. SECUNDINO GARCÍA (BNG)

Falla o modelo SOGAMA?

O modelo SOGAMA xa naceu obsoleto. Naquel momento houbo concellos, políticos e organizacións ambientalistas que cuestionaron ese modelo por estar caduco en todas as sociedades avanzadas. Co tempo veuse demostrando que tamén era unha ruína económica. A subida do canon serviu para abrir a busca doutros modelos de tratamento, que os hai.

Concello de San Sadurniño

Secundino García e Xosé Manuel Blanco, alcaldes de San Sadurniño e Narón, respectivamente, anunciaron en rolda de prensa a creación dunha mesa de traballo comarcal para a busca de alternativas á xestión do lixo.

Que fará o concello?

Convocamos a todos os concellos da comarca a unha mesa de traballo para buscar alternativas a SOGAMA e realizamos unhas xornadas nas que se presentaron varios modelos alternativos que funcionan. Pensamos que o modelo do Barbanza é viable economicamente e mellora a xestión dos residuos.

Sería posible retomar a planta de compostaxe de Mougá?

Esta planta de compostaxe foi a primeira do país. Pero naquel momento, en 1990, comezouse a casa polo tellado; sen recollida selectiva en orixe o compost que dalí saía era manifestamente mellorable. Ferrol abandonou aquel proxecto, ilusionante na comarca, e os dous ou tres concellos que continuaron non o deron mantido. Na comarca é difícil romper o medo a un novo fracaso. Pero esta experiencia demostrou que para que funcione ben unha planta de compostaxe é importante unha boa separación do lixo en orixe. O modelo de recollida porta a porta acada uns obxectivos importantes neste sentido.

A compostaxe é viable?

Si, eu estou convencido. Hai que facer moita pedagogía e recuperar os hábitos que nunca se deberon perder, volver ao sentido común. Volver á terra o que é da terra. O que non se pode facer é detraer os recursos económicos das persoas para metelos nos petos das grandes multinacionais do sector eléctrico.

LALÍN. XOSÉ CRESPO (PP)

Como valora a subida do 34%?

O feito de que SOGAMA incrementase tanto o canon para nós non deixa de ser un problema. Non hai unha solución factible inmediata, pero pode habelo a medio prazo. Podemos minimizar o canon de SOGAMA mandando menos lixo para alá. Este é o noso obxectivo. Primeiro concienciar aos nosos veciños para que boten o imprescindible no colector, e segundo, facer compostaxe doméstica. Tamén, os seis concellos que compoñemos a comarca do Deza estamos estudando a creación dunha planta de compostaxe. Se isto funciona, non fará falla subir a taxa; pero se non conseguimos colaboración cidadá, non haberá máis remedio que subir a taxa.

Ten claro cal é a solución?

É moi difícil para os que non somos técnicos valorar o que é mellor. Aquí todos falan da feira como lles foi nela, os técnicos de SOGAMA din unha cousa e outros din exactamente a contraria. Non hai unha pedra filosofal nin unha folla de ruta que diga “isto é o camiño ideal”. Cos datos que

teño, eu aposto por compostar nas aldeas, facer compostaxe nos seis concellos da comarca, e o resto envíalo a SOGAMA.

Entón, haberá planta de compostaxe no Deza?

O plan de SOGAMA previa por toda a xeografía galega varias plantas de compostaxe e a día de hoxe non ten ningunha. Estamos estudando se a da nosa comarca podería ser a primeira en acoller este tipo de instalación baixo o paraguas de SOGAMA. Visitamos a planta de Lousame e pareceunos que o modelo podería encaixar na nosa comarca.

Xunta e Concellos, poderían ter achegado posturas?

O problema é cando as reunións teñen un cariz pseudo-político. Como municipalista que son, e fun presidente da Fegamp, sempre intentei negociar todo o que fose negociable. O que ocorre é que é moi fácil dicir por parte dos concellos que non queren pagar, absténdose da realidade. SOGAMA é a que recolle o lixo de todos. Non temos outra alternativa nestes momentos, non nos queda máis remedio.

ALGUNHAS IDEAS SOBRE A MESA

Experiencia piloto de recollida porta a porta en San Sadurniño

San Sadurniño ten decidido poñer en marcha unha experiencia piloto de recollida porta a porta nos domicilios, acompañada dunha forte campaña de sensibilización na que se fomente a reciclaxe, o tratamento da materia orgánica nas casas con composteiros, ou procurando que a xente o rural recupere certas prácticas.

Pretende modificar a ordenanza fiscal de recollida de lixo, para que os veciños aos que se lles faga a recollida porta a porta obteñan bonificacións fiscais. Deste xeito, quérese incentivar a participación e os bos resultados.

A experiencia piloto desenvolverase nunha zona de vivendas onde só hai un colector e non hai recollida selectiva. Comezase antes do verán nos lugares máis illados, aínda que a idea é estender o máximo posible este tipo de recollida.

Compostaxe doméstica en Lalín

O percorrido escollido afectará a unha ou dúas parroquias rurais. Durante un mes pesaranse os quilos de lixo recollidos polo camiión neses lugares. Estes datos serán comparados co volume de residuos recollidos logo de ter colocados os composteiros neste percorrido. O concello saberá así cantos quilos deixa de recoller, algo que o alcalde ve como un beneficio para a propia empresa de recollida e para o propio concello. Se os resultados son os agardados, Lalín estenderá o sistema a todo o seu rural, onde se produce máis do 50% de todo o lixo municipal (51 parroquias e 348 aldeas). "Se colaboran os nosos veciños e facemos unha compostaxe axeitada, estou seguro que ao final de ano poderemos aforrar moitas toneladas a SOGAMA, e moitos cartos", asegura Xosé Crespo.

Así e todo, o alcalde adopta o reto con certo escepticismo, por iso agarda aos resultados. Destes depende que o concello de Lalín invista na colocación de máis composteiros e no desenvolvemento dun programa de concienciación.

Proxecto piloto de compostaxe urbana en Allariz

A aposta do concello de Allariz é deseñar unha campaña de concienciación para a poboación rural para aumentar o aproveitamento da materia orgánica nas esterqueiras tradicionais; outra actuación será o reparto de composteiros para o medio interurbano e, por último, un proxecto piloto de recollida porta a porta da materia orgánica en vivendas e edificios da

Alberte Peleival

Vertedoiro de Areosa, de SOGAMA.

Belén Rodríguez

Operarias da planta de Lousame na liña de separación de residuos.

vila. Aínda que o obxectivo final do municipio sería realizar a recollida porta a porta de todas as fraccións, inicialmente impulsará esta experiencia entre 100 familias que se adhiran á iniciativa de xeito voluntario para facilitar a participación.

Para que non percorra quilómetros innecesariamente, a materia orgánica recollida sería trasladada para a súa transformación en compost a unha pequena instalación que precisaría dun mínimo investimento para poder funcionar. Nunha segunda fase, se esta experiencia funciona, o concello pretende estender o modelo ao resto da poboación (4.000 persoas no medio urbano) e construír unha nova instalación no seu parque empresarial. Allariz aspira a conseguir a reciclaxe do 50% do lixo xerado no concello nun prazo curto de tempo. Agárdase que este proxecto piloto conte coa colaboración das universidades da Coruña e Vigo e do colectivo ecoloxista ADEGA, para pórse a andar no vindeiro outono.

Planta de compostaxe en Pontevedra

A Deputación e o concello de Pontevedra acordaron promover unha planta de compostaxe comarcal que trate a materia orgánica de polo menos 20 municipios pontevedreses. Este proxecto enmarcaríase no Plan de Residuos de Galiza que establece que cando menos o 25% dos residuos galegos sexan compostados en 2020.

Pola súa banda, o concello de Pontevedra comprometeuse a ceder os terreos para a instalación da futura planta e achegar a maior parte da materia orgánica para compostar (20.000 t anuais, o 50% do total) e da materia vexetal necesaria procedente do monte comunal do concello.

O proxecto ten aínda cuestións relevantes por definir, como o método de recollida da fracción orgánica, que se debate entre o 5º contedor ou o sistema húmido-seco. A planta de compostaxe estaría funcionando a pleno rendemento en 3 anos.